

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20

V upravnishtvu:
za celo leto naprej K 22.40
za pol leta " " 11.20
za četrt leta " " 5.60
za en mesec " " 1.90

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Inserati:
Enostop. petlitvrsta (72 mm):
za enkrat 15 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več ko trikrat 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja
vsak dan, izvemšči nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Upravnishtvu je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upravnishkega telefona št. 188.

Na shodih.

Prvi občni zbor K. S. Z. v Celovcu. Kmečke zveze.

Pomembni dan za koroško Slovenstvo! Včeraj — 12. t. m. — so se zbrali odposlanci iz vseh koroških občin na občni zbor novoosnovane K. S. Z. za Koroško. Nadrobno ga ne moremo zabeležiti toliko se je na njem izreklo misli in navsvetov. Glavno je bilo, da so možje pokazali vztrajno voljo in žilavost ter toliko samobitnega in samostojnega mišljenja, da je vspeh vsobsežne izobraževalne akcije na krščanskodemokratskem temelju na Koroškem že zdaj zagotovljen. Vsi so si bili v svesti velikih težav, toda vsi so tudi vedeli pokazati pot, kako jih premagati. Nobene napitninarske navdušenosti ni bilo, ampak trezna prevdarnost in samozavestno zaupanje v lastno moč. Bili so zbrani preprosti možje (po veliki večini laiki), ki nam jamčijo za premišljeno delo. Nekaj kratkega o zboru.

Predsednik dr. Ehrlich otvori zborovanje. Sprejme se predlog, da predavateljem iz osrednje celovške zveze plačaj za stroške po polovici osrednja zveza, po polovici dotično okrajno društvo, kamor gre predavati. Šarf iz Velikovca poudarja, da to ne bo težko, ker bo v kratkem v K. S. Z. zbranih gotovo 28 koroških društev. Omenjajo se kraji, kjer je potreba osnavljati nova društva: v Možicah in v Črni, kjer je močna socialna demokracija, v Pliberku, v Vogrčah in v Prevaljih. F. Terseglav (Ljubljana) nasvetuje, da naj se delo deli: osnujejo naj se nepolitična izobraževalna društva, združena v S. K. Z., strokovna delavska in predvsem politična »Kmečke zveze«, kot kmečke stanovske in gospodarskoizobraževalne organizacije. O tem se vname zelo živahna debata. Vsi so edini, da so »Kmečke zveze« po okrajih prepotrebne in zlasti zdaj odločilne važnosti za Koroško, izobraževalna društva K. S. Z. pa naj se ustanovijo, če mogoče, v vsaki občini. Konečno se sprejme predlog dr. Ehrlichov, da naj se pri prihodnjem občnem zboru Političnega društva z vso vnaemo dela na to, da se ustanovijo »Kmečke zveze«. Nato se začne posvetovanje, kako urediti predavanja in kurze po izobraževalnih društvih. Poudarja se med drugim sledeče: Preda-

vania in kurzi naj se vrše po čisto določenem redu po vsej deželi. Gotova tvarina naj se v enem letu obdela. Največ važnosti treba polagati na gospodarska vprašanja po potrebah posameznih krajev, na socialna vprašanja, na ustavno zgodovino, socialni delokrog občin in na versko obrambo. Strokovne učitelje bode preskrbela tudi kranjska gospodarsko-zadružna organizacija. Dela naj se na to, da se bodo predavanja vršila vsak teden. Ko se osnuje v Celovcu osrednja knjižnica K. S. Z., bo moč posestrinske zveze oskrbovati s knjigami. Naposled se sklone naprositi osrednjo K. S. Z. v Ljubljani, da 1. pošlje koroški K. S. Z. izdelan načrt za predavanja v najkrajšem roku in 2. naj, dokler ni v Celovcu osnovana osrednja knjižnica, posojuje koroški posestrimi. Nato poroča dr. Ehrlich, kako vaditi mladeniče v govornishtvu. Nadalje naznanja, da se bodo vršili v kratkem socialni kurz (v Celovcu in Velikovcu) ter zadružni kurz. Kranjsko K. S. Z. se naprosi, da leta 1909. priredi svoj občni zbor na Koroškem, če pa tega ne, naj se v Šmihelu vrši veliko mladeniško zborovanje.

Zborovanje nas je preverilo, da je koroškemu Slovenstvu načelna ločitev duhov le v prid, ker je najboljši moči strnila skupaj v skupno sistematično delo. Treznomisleče ljudstvo se za stranpota njemu odtujenih duhov ne zmeni in bo svojo kulturno in gospodarsko organizacijo razvilo v smeri krščanske in demokratiške ideje. Ločitev duhov — tekovanje duhov in to je znamenje življenja. Na čigar strani bo ljudstvo, ta si bo stekel zmago.

Shod v Šmihelu na Notranjskem

je bil včeraj popoldne. Poročal je državni poslanec Žitnik o delovanju novega državnega zbora, o pogodbi z Ogrji in o nalogah bodočega deželnega zbora. Mnogoštevilni volivci iz domače in sosednih občin so živahno pritrjevali poslancu, izrekli mu popolno zaupanje ter ga proglasili za deželnozbornskega kandidata. Poslanec izjavl, da se je odločil za to kandidaturo, ker želi osredotočiti svoje delovanje kot državni in deželni poslanec na eden in isti okraj, kolikor je mogoče z največjim uspehom. Obenem so zbrani volivci pritrdili predlogu, naj si logaški okraj izbere svojega kandidata, za katerega hočejo glasovati.

Gosp. Hrovat iz Trnovega je priporočal dobre časopise, posebno »Domoljuba«, ki naj bi širil znanje in politično izobrazbo v vsaki hiši na deželi.

Zaupni shod »Kmečke zveze« za ribniški okraj

je proglasil za kandidata v sodnih okrajih Kočevje, Ribnica in Lašče sodraškega župana Fr. Bartola in državnega poslancu Fr. Jakliča. Zbrani so bili zaupniki celega okraja. Volivni boj se začne; upamo, da bode kratek.

Shod v Št. Rupertu.

V Št. Rupertu je bil včeraj lep dan. Zborovala je Kmečka zveza, kjer je izborni ljudski govornik g. Slavko Ravnihar iz Ljubljane pojasnjeval mnoga gospodarska vprašanja, zlasti važna za lepi ondotni kraj. Dr. Krek je pojasnjeval mnogoštevilnim zbranim poslušalcem važna politična vprašanja iz zadnje dobe. Poleg mož pa so zborovali tudi mladeniči, ki so si ustanovili svoj telovadni odsek. Predaval je predsednik ljubljanskega telovadnega odseka g. Podlesnik. V odsek se je vpisalo poleg mnogoštevilnega naraščaja takoj 32 rednih članov. Danes in jutri pa se vrši socialni kurz.

Ustanovni občni zbor izob. zvezevalnega društva »Tabor« v Loškem potoku.

Včeraj je bil ustanovni občni zbor k. s. izobraževalnega društva v Loškem potoku. Vkljub temu, da je sedaj v zimskem času nad 300 moških župljanov v hrvaških šumah, se je vendar zbralo nad 100 mož in mladeničev, ki so z velikim zanimanjem poslušali govor stolnega vikarja L. Smolnikarja o potrebi in važnosti novega društva za Loški potok. Dosedanjim cerkvenim in gospodarskim organizacijam potoške župnije se je tako pridružila še tretja, s katero se bo uredilo izobraževalno delo v tem kraju. Bog daj, da bi bilo novo društvo res pravi »tabor« krščanske omike za Loški potok!

Ustanovitev »Slov. kat. izobraževalnega društva«.

Na Vrhniki je bil včeraj ustanovni shod slov. kat. izobraževalnega društva. Dvorana katol. doma je bila polna vrlih vrhniških mož in mladeničev. Zborovanje je otvoril g. A. Skubic, ki je razložil pomen

in delovanje izobraževalnih društev. Dr. Lampe je kot zastopnik »Slovenske krščanske socialne zveze« pozdravil shod in govoril o ljudski izobrazbi, ki jo naj goje naša društva. Opozarjal je zlasti na potrebo gospodarske izobrazbe, ki jo tako nujno zahteva novi čas, in razložil pomen in moč naše zadružne organizacije. Gosp. Tomšič je v vnetih besedah pozivljal mladino, naj se oklene tega prepotrebne in koristnega društva. Pristopilo je k društvu takoj 90 članov; nato se je konstituiral novi odbor: Anton Skubic, predsednik; odborniki: Janko Sedej, Furlan Franc, Grom T., Leskovec I., Tešar I., Brenčič Jožef.

Shod strokovnega društva na Savi.

Včeraj ob 4. popoldne je imelo svoj shod delavsko strokovno društvo delavstva »Kranjske industrijske družbe« na Savi pri Jesenicah. Zborovanje je vodil predsednik Weber, ki v daljšem govoru naglašja potrebo, da se delavci oklenejo svoje strokovne organizacije in pristopajo konsumni organizaciji. Nato govori Moškerc o vzrokih draginje. Karteli in trusti so podražili industrialne proizvode. Vplivalo je to tako, da so se podražile vse stvari in tudi živila. V kartelih združeni podjetniki imajo velikanske dobičke. Delavske plače se ne povišavajo v onem razmerju, kakor dobički podjetnikov. Preslabe delavske strokovne organizacije so temu vzrok. Žita in živine ne draži kmet, nekaj dobička osobito pri žitu imajo prekupci, največ pa veliki žitni trgovci. Cene mesu določajo mesarji, ki določajo tudi sami cene živini. Veliko se zabavlja, ker imamo carino na žito in živino. Ogrska je vzrok tej carini. Oger ima malo industrije. Žive ga pridelki, ki jih pridelata na polju. Oger prodaja svoje poljske pridelke in živino v Avstrijo. Pri sklepanju pogodbe z našo državo je gledala ogrska vlada na to, da je varovala koristi svojih kmetovalcev. Če trezno računamo, moramo reči, da je z računom ob pogodbi delavstvo lahko zadovoljno. Naj bi se ne bila sklenila pogodba, bi bili vpeljali med obema državama polovicama carinsko mejo. Ogrski trg bi bile preplavile inozemske industrijske tvrdke s svojim blagom. Za našo industrijo bi bil ogrski trg izgubljen. Posledica: Ubita bi bila avstrijska industrija, padle bi delavske plače, na tisoče

LISTEK.

Dijamanti kralja Salomona.

Angleški spisal Rider Haggard, posl. J. M. (Dalej.)

Drugič: Vi mi plačate petsto funtov šterlingov za moje usluge na potu, predno odrinem; jaz pa se zavežem služiti vam vestno in zvesto, dokler se ne odločite opustiti podjetja ali dokler ne dosežemo uspehov ali nas premaga nesreča.

Tretjič: Vi napišete pravno listino, s katero se zavežete v slučaju moje smrti ali ponesrečenja plačati mojemu sinu Harryju, ki študira v Guyevi bolnici v Londonu medicino, svoto 200 funtov šterlingov na leto skozi pet let, potem si bode gotovo lahko sam služil svoj kruh. To je vse, mislim in smem reči, da tudi ni premalo, kar zahtevam.

»Prav,« je odgovoril Sir Henry, »jaz vse to z veseljem sprejemem. Na vsak način se podam na to pot ter bi vam plačal še več kakor je to, za vašo pomoč, posebno ako vpoštevamo posebne vednosti, ki jih imate.«

»Jako dobro. Sedaj pa, ko sem vam povedal svoje pogoje, vam hočem pove-

dati še svoje vzroke, radi katerih sem se odločil, da grem. Prvič, gospodje: poslednje dni sem vaju opazoval, in ako mi ne bodeta štela v zlo, izjavim, da mi ugajata in mislim, da pridemo srečno do cilja. Dovolita mi, dostaviti, da je to veliko, posebno ako imamo pred seboj tako dolgo pot kakor je ta.«

»In sedaj, kar se tiče potovanja samega, vama povem naravnost, Sir Henry in kapitan Good, da najbrže ne pridemo več nazaj živi, to se pravi, ako poskusimo prekoračiti Sulimanovo gorovje. Kakšna je bila usoda starega Dona da Silvestra pred tristo leti? Kakšna je bila usoda njegovega potomca pred dvajsetimi leti? Odkritosrčno vama povem, gospoda, kakoršna je bila njihova usoda, taka, mislim, bo tudi naša.«

Prenehal sem, da vidim, kakšen vtis so naredile moje besede. Kapitan Good je gledal nekoliko zamišljeno, obraz Sir Henryja pa se ni spremenil. »Moramo pač poskusiti,« je dejal.

»Morebiti se bodeta čudila,« sem nadaljeval, »zakaj se jaz, ki sem boječ človek, kakor sem vama povedal, podam na tako potovanje. Zgodi se iz dveh vzrokov. Prvič sem nekaj fatalist in mislim, da pride naš konec precej neodvisno od naše volje, in ako naj grem v Sulimanovo gorovje, da umrjem, pojdem tja, da umrjem.

Vsegamogočni Bog brez dvoma vé, kaj je sklenil z menoj in zaradi tega se mi ni treba mučiti s to stvarjo. Drugič, jaz sem reven človek. Skoro štirideset let sem lovil in trgoval, vendar nisem nikdar več zaslužil, kakor toliko, kolikor sem potreboval za življenje. No, gospoda, ne vem, ali je vama znano, da žive lovci na slone povprečno štiri do pet let. Toraj vidita, da sem živel skoro skozi sedem rodov svoje vrste in mislim, da smrti itak ne more biti več daleč od mene. Ako bi se mi kaj pripetilo, ne da bi poplačal svojih dolgov, ne bi ničesar ostalo v podporo mojemu sinu Harryju, ki se pripravlja, da si bo mogel služiti svoj kruh, po tej pogodbi pa bo preskrbljen za pet let. To je nakratko moja sodba o tej stvari.«

»Gospod Quatermain,« je rekel Sir Henry, ki me je poslušal z največjo pozornostjo, »zadovoljen sem z vašimi vzroki, vsled katerih ste se odločili za podjetje, o katerem sodite, da se more samo nesrečno končati. Ali imate prav ali ne, pokažejo edino čas in dogodki. Toda, ako imate prav ali ne, jaz vam povem, da nameram iti do konca, dobrega ali slabega. Ako nas že čaka smrt, potem je vse, kar vam imam še povedati, da bomo prej še gotovo kaj streljali, kaj ne, Good?«

»Da, da,« je pristavil kapitan. »Vsi trije smo vajeni nevarnosti in smo na raz-

lične načine že odločevali o usodi svojega življenja; raditega ni dobro, ako bi se sedaj vrnili.«

»Sedaj pa sem za to, da odidemo doli v salon in napravimo majhno poskušnjo, samo radi sreče, veste.« In storili smo tako — do dna kozarca.

Naslednjega dne smo se podali na suho in jaz sem peljal Sir Henryja in kapitana Gooda gori v malo kočjo ob Berea, ki jo imenujem svoj dom. Samo tri sobe ima in kuhinjo in je zidana iz zelene opeke s streho iz galvanizovanega železa; imam pa tudi vrz z najboljšimi lokovt-drevesi, kar jih poznam, ter nekoliko mladih mango-dreves, od katerih mnogo pričakujem. Oskrbnik botaničnega vrta mi jih je dal. Vrt mi pa oskrbuje moj stari lovec, z imenom Jack, čegar nogo je zlomila bivolova krava v deželi Sikukuniš, tako da ne pojde nikdar več na lov. Vendar zna vrtnariti, ker je po rodu Griqua. Nikdar ne bodete dobili Zula, ki bi se posebno zanimal za vrtnarstvo. Ker v hiši ni bilo prostora za vse, spala sta Sir Henry in kapitan Good v šotoru, ki je postavljen v mojem malem logu pomarančnih dreves koncem vrta.

No, da nadaljujem — kajti ako tega ne storim, se bode te naveličali moje povesi, predno še pridemo do Sulimanovega gorovja, — ko sem se odločil za pot, sem začel delati potrebne priprave. Pred vsem

delavcev in delavk bi bilo ostalo brez dela in zaslužka. Neprimerno bi poskočile cene živilom, ker bi seveda naša država pobirala carino od ogrskih poljedelskih pridelkov. Po nagodbi ostane naši industriji ogrski trg zagotovljen. Shod je sklenil z ozirom na draginjo primerno resolucijo na državni zbor.

Zborovanje Katoliškega delavskega društva na Jesenicah.

Ob obilni udeležbi je imelo »Katoliško delavsko društvo na Jesenicah« včeraj zvečer svoje občno zborovanje v »Delavskem domu«, ki ga je vodil podpredsednik Krivic. Velika dvorana novega »Delavskega doma« je bila popolnoma zasedena. Iz obširnega poročila tajnika g. Čuka pomenimo: Društvo se je preselilo lani iz starih prostorov pri Markotu v nov lasten dom. Danes imamo v novem »Dejavskem domu« že drugi občni zbor. Ob lanski naši desetletnici, dne 25. avgusta, se je vršil prvi nas tudi občni zbor S. K. S. Z. Nad 2000 gostov z 29 zastavami je prihitelo na Jesenice. Društveni odbor je imel preteklo leto 17 sej. Lepa acetelinova luč, nova galerija, pripravniki stoli, krasne kulise, kratka vse, kar vidimo v dvorani, kaže, da odbor ni spal, ampak delal. Društvo je skrbelo v prvi vrsti za pouk. Vsako nedeljo, kadar ni bilo veselice, razven poletnih mesecev, je bilo redno predavanje. Poleg domačih predavateljev so predavali tudi gg. Luka Smolnikar, dr. J. E. Krek, Ivan Podlesnik iz Ljubljane in Matija Mrak, župnik v Boh. Belj. Župnik Zabukovec je učil ob ponedeljkih fante in može govornišva, organist Savinšek pa ob sredah petje. V drugi vrsti je skrbelo društvo za zabavo s predstavami in podobnimi veseljami. Ob začetku leta 1907. je priredilo štiri dramatične predstave v starih prostorih. V novem domu pa se je pričelo s predstavami šele jeseni, ko je bil dovršen oder, na Mali Šmaren, 8. sept. Do novega leta se je vprizorilo šest dramatičnih predstav, Cecilijin in Miklavžev večer. Društveni orkester je pod vodstvom g. Kogejja redno sviral pri vseh predstavah od svoje ustanovitve. Tamburaši so pod spretnim vodstvom g. Repinca zlasti nastopali ob društvenih večerih. Ravno tako je pomagal pevski zbor pri vseh veseljah. Dne 6. okt. je pohitelo k Gospe Sveti na Koroško, udeležilo se z zastavo desetletnice društva v Trziču in Mengšu, pa blagoslovljenja zastave v Idriji in Bohinju. Na lanskem občnem zboru se je ustanovil telovadni odsek. Dne 2. junija se je začela redna telovadba, ki je od takrat vsako nedeljo in četrtek. Razven rednih ur se telovadi tudi v ponedeljkih dopoldne, ob torkih in petkih zvečer. Vsak četrtek je od 8. do 1. ure telovadba za naraščaj. Sej je imel odbor telovadcev 10. Naši telovadci so se udeležili 26. majnika prve javne telovadbe S. K. S. Z. telovadcev v Ljubljani, dne 25. avgusta so naši telovadci prvič javno nastopili doma v družbi s telovadci iz Ljubljane in Št. Vida, dne 16. nov. se je udeležilo 13 telovadcev ustanovnega občnega zbora zveze telovadnih odsekov v Ljubljani. Telovadcev je 42 rednih; 52 vseh. — Ženski odsek se je ustanovil dne 6. oktobra m. l. Predaval je ob ustanovitvi Luka Smolnikar. Ob koncu leta 1907. je štlet odsek 164 članic. Pri svojih večerih se uče članice plesti nogovice, kvačkati, zaznamovati perilo, robce, likati in šivati belo perilo. O gospodinjstvih in drugih ženskam potrebnih stvarih je predaval ob

sredah članicam župnik Zabukovec. Petje je poučeval ob ponedeljkih in sredah zvečer kapelan Kogej. Ženski odbor je imel tri seje. Ob večeru ženskega odseka na Sv. Štefana večer je prvič nastopil ženski pevski zbor. — Iz poročila blagajnika Vidmarja posnamemo, da je imelo društvo minulo leto 2709 K 78 h dohdkov in 2664 kron 48 h stroškov. Koncem leta je imelo društvo naloženega denarja 138 K 9 h. — Za novi »Delavska dom« si je izposodilo društvo 27.625 K 17 h, obresti znašajo na leto od te svote 1243 K 12 h. Med drugimi je dobil stavbeni podjetnik M. Regovec za zidanje »Delavskega doma« 21.464 K 25 h. Telovadno orodje je stalo 696 K 35 h.

Tajnikovo in blagajnikovo poročilo se je vzelo na znanje brez debate. — Pomnimo: Z ustanovitvijo ženskega in telovadnega odseka je društvo prestopilo v drugo desetletje svojega uspešnega delovanja za jeseniško delavstvo. Izpopolnjevano je zdaj tako, kakor to zahteva naš moderni čas, ki ne izključuje ženske od javnega delovanja. Želimo mnogo uspeha vrlo delujočemu »Katoliškemu delavskemu društvu na Jesenicah«, tej trdnjavi slovenskega krščansko-socialnega jeseniškega delavstva!

Shod v Idriji

je imel včeraj g. dekan M. Arko. Poročila še nismo dobili.

Shod v Celju.

V Celju je priredilo društvo delavcev cinkarne v Gaberjih v nedeljo, 12. t. m., ob 3. popolne javen shod, katerega se je udeležilo do 70 delavcev iz Celja in okolice. V skoro dvehurnem govoru je dr. Korošec razpravljal in razjasnjeval dosežanje in bodoče delo v državnem zboru, tikajočega se najbolj delavcev. Govoru so pričujoči z zanimanjem sledili in po govoru g. poslanca tudi o raznih zadevah povpraševali.

Shod na Loki pri Zidanem mostu.

Loka pri Zidanem mostu, 12. prosinca. 200 mož soglasno sprejelo program kandidata »Kmečke zveze« gospoda Al. Terglava. Za Zdolška se nihče ni zmenil. Socialni demokrati, divji kakor vedno, so večkrat kričali proti dr. Benkoviču, ki jih je spretno zavračal. Naprej krščanska slovenska zastava »Kmečke zveze«!

Shoda na Laškem in v Dolu.

Danes dopoldne smo prejeli naslednjo brzojavko: Shoda »Slov. kmečke zveze« na Laškem in v Dolu pri Hrašniku sta krasno vspela. Kandidatura Terglava in zaupnica dr. Benkoviču soglasno sprejete.

Najnovejše.

Kompromis nemških strank za deželnozborske volitve v češki deželni zbor.

Praga, 13. januarja. Nemški napredni državni in deželni poslanci so imeli v praški nemški kazini shod zaupnikov. Zastopani so strankini zastopniki s cele dežele. Načeljeval je gosposkozbornični član dr. Eppinger, ki je poročal o kompromisnih pogajanjih nemških svobodomiselnih strank dne 5. t. m. glede na češke deželnozborske volitve. Shod je odobril in pozdravil pogajanja. Nato so poročali zaupniki o željah volivcev po posameznih volivnih okrajih. Načelniku so naročili, da zastopa želje pri posvetovanjih delegatov nemških svobodomiselnih strank dne 18. tega meseca.

Nemški radikalci.

Praga, 13. januarja. Včeraj se je vršil tu strankarski shod nemških radikalcev na

Češkem. Poslanec Herold je poročal o političnem položaju in o strankinih kompromisnih pogajanjih z voditelji ostalih nemških svobodomiselnih strank glede na deželnozborske volitve. Shod je pozdravil skupen nastop nemških svobodomiselnih strank. Sklenilo se je, da nastavijo za deželnozborske volitve 23 kandidatov.

Deželnozborski volivni kompromis čeških naprednih realistov in čeških naprednih agrarcev.

Praga, 13. januarja. Izvrševalni odbor čeških realistov je imel 12. t. m. zaupni shod realistične in češke napredne stranke. Sejo je vodil državni poslanec Drtina. Sklenili so, da proglašajo več deželnozborskih kandidatur. Sklenili so, da gredo na deželnozborske volitve z geslom: Pravična češko-nemška sprava, enaka in direktna volivna pravica za deželni zbor. Sklenili so, da poizkusijo združiti vse češke »protiklerikalne« stranke in podpirati učiteljske kandidature.

Češki radikalci.

Praga, 13. januarja. Pri včerajšnjem posvetovanju češke radikalne napredne stranke je bila sklenjena sledeča resolucija: Češka radikalna napredna stranka ne pozna nemško-češkega vprašanja, pozna marveč le češko vprašanje. Zahteva, da se reši vprašanje v smislu češkega in zgodovinskega državnega prava. Stranka nastopi ob čeških deželnozborskih volitvah za kompromis vseh čeških opozicionalnih strank. Odobrili so več kandidaturo.

Deželnozborska kandidatura v Mostu.

Most, 13. januarja. V kmečkem okraju Most so postavili nemški radikalci za kandidata posestnika in župana Antona Lande. — Kmetje pa kandidirajo dosedanjega deželnega poslanca Frantzla, ki bo najbrže izvoljen.

Draginja.

Heb, 13. januarja. Hebška trgovska in obrtna zbornica je o draginji izjavila: Draginjo povzroča slaba letina na Ogrskem in carina na žito ter veterinarske odredbe.

Telefonska zveza Dunaj-Inomost čez Bavarsko.

Inomost, 13. januarja. Trgovinsko ministrstvo dela na direktno telefonsko zvezo med Dunajem in Inomostom. Sedanja zveza ima toliko vmesnih postaj, da je direktna zveza skoraj nemogoča. Glavni poštni ravnatelj Wagner Jauregg se odpelje v Monakovo, ker namerava zgraditi novo telefonsko progo Dunaj-Inomost čez bavarsko ozemlje.

Ameriško tihomorsko brodovje.

Rio de Janeiro, 13. januarja. Kapitan križarice »Bremen« je dobil brezlično brzojavko, ki naznanja, da se bliža ameriško tihomorsko brodovje Riu de Janeiro.

Sultan Mulej Hafid.

Tanger, 13. januarja. Mulej Hafida so proglasili maroškim sultanom tudi v Mekinešu.

Črnogora in Avstrija.

Cetinje, 13. januarja. Uradni list se tople spominja avstrijskega cesarja Franca Jožefa, ki je ukazal, da se izkažejo rajnemu črnogorskemu princu v Kotoru vojaške časti. Črnogora zna ceniti staro prijateljstvo obeh vladarjev.

Umorjen Srb.

Carigrad, 13. januarja. V Perlepu (monastirski vilajet) so umorili Bolgari vplivnega Srba Zambasovića.

Obešen bolgarski vstaš.

Carigrad, 13. januara. Obesili so v Monastiru na smrt obsojenega bolgarskega vstaše Stojana Nikolo Nauteja, ki je usmrtil decembra leta 1906 tri turške vojake. Naute je usmrtil skupno petnajst oseb, deloma mohamedance, deloma Grke. Od oktobra so obesili v Makedoniji osem bolgarskih vstašev.

Bolgarski četovodja se udal Turkom.

Carigrad, 13. januarja. Bolgarski četovodja Gegoš, znan pod imenom Jovan Strančko, se je udal Turkom.

Položaj v Jemenu zboljšan.

Carigrad, 13. januarja. V Jemenu se je položaj izboljšal. Oba imana sta večinoma razpustila svoje vojake in se umaknila v gore severno od Samae. V Jemenu je zdaj poleg VII. turškega armadnega zbora le sedem bataljonov V. armadnega zbora. Vsi drugi vojniki so odpoklicani.

AVSTRIJSKE POLITIČNE VESTI.

Prihodnji avstrijski katoliški shod se vrši poleti 1909 na Dunaju. — Dunajski občinski svet je po deseturni razpravi sklenil s 108 protij 12 glasovno, da naime dunajska mestna občina 360 milijonov kron posojila za razne investicije. Nižjeavstrijskemu deželnemu zboru so že predložili petico za dovolitev posojila. — Veliko pozornost vzbuja, ker je odpotoval v Ameriko nemški svobodomiselnih deželni poslanec Weiss. Cesar je zaslilš rumunskega vojnega ministra Averuseja. — Drugi oddelek industrijskega sveta je dokončal posvetovanja o vladnem načrtu glede na delavsko zavarovanje. — Cesar je dovolil češkemu deželnemu odboru, da sme začasno pobirati deželne naklade v prvem četrtletju leta 1908 v L. 1907 dovoljeni višini. — Rusinska socialna demokracija je imela včeraj konferenco glede na deželnozborske volitve. — Po galiških deželnozborskih volitvah odstopi gališki namestnik grof Potocki. Začasno mu sledi gališki deželni maršal grof Badeni, nato pa po

stane gališki namestnik sedanji sekčni načelnik poljedelskega ministrstva vitez Zalewski.

OGRSKI DRŽAVNI ZBOR IN ČASOPISJE.

Ogrska zbornica je sklepala o peticiji časnikarjev. Sklenilo se je, da nimajo časnikarji nasproti drugemu občinstvu nikakih predpavic. — Načelnik bančnega odseka je grof Bathyani, Hollo pa poročevalec.

HRVAŠKI BAN BARON RAUCH.

Glede na vprašanje o spojitvi Dalmacije s Hrvaško se naglašja, da te točke Rauch nima v svojem programu. Ne dopusti jo cesar, ker bi se nato razvil bosensko vprašanje. Svoj čas je cesar ostro giral predsednika hrvatskega sabora dr. Medakovića, ker ni preprečil sklepa skupščine o spojitvi Dalmacije s Hrvaško. »Hrvatstvo« piše, da je Rauch na las podoben prejšnjemu banu. Koaliciji očita, da je preprijazna ž njim Rauch ne bo imel večje sreče, kakor jo je imel njegov prednik. Nikakor ne sme ban pozabiti na volivno preosnovno.

CESAR VILJEM O BISMARBU.

Angleški časnikar Batford objavlja s Viljemovo vednostjo: Ne morem pomagati, ako me ljudje ne razumejo. Nočem igrati na prestolu punco iz cunj. Ko sem zasedel prestol, so sodili starijši, ki so videli v Bismarku vteleženo pamet, da je Bismark pravi vladar, kar je tudi bil pod mojim dobrim očetom, ki je vse odobrill, kar je hotel Bismark. Meni je to nemogoče. Potrebno se mi je zdelo z ozirom na korist države, da ljudstvo izpozna, da njegov cesar ni punčka iz cunj v Bismarkovih rokah, ki jo lahko zvija in obrača, kakor mu ljubo. Ljudstvo je moralo zapopasti, da sem jaz cesar in da hočem vladati.

NOVI JAPONSKI POSLANIK V WASHINGTONU

je postal dosedanji rimski poslanik Takahira.

ODSTOP RUSKEGA NAUČNEGA MINISTRA.

Ruski naučni minister Kaufmann odstopi. Sledi mu kurator varšavskega okraja znani reakcionar Schwarz.

SPLOŠNA VOLIVNA PRAVICA V OBČINSKE ZASTOPE NA DANSKEM.

Danske državnozborske stranke, ki nimajo večine, so sklenile, da naj se uvede v občine splošna in enaka volivna pravica za moške in ženske, ki so stari nad 25 let, po proporcijem načinu volitev. Le na deželi volijo najstarijši obdavčenci eno tretjino občinskih dostojanstvenikov sami.

RUSIJA IN JAPONSKA V MANDŽURIJI.

Iz Pekinga poročajo: V Mukdenu se je osnovala nova divizija kitajskih čet. Sedaj se nahajajo v Mandžuriji 2 novi diviziji in okolu 20.000 mož starih kitajskih čet. En kitajski polk je bil odposlan proti pokrajini Kinčav. Kolikor je možno razvideti, ne popusti Japonska v vprašanju Kinčava. Rusija si prizadeva, da napravi v Harbinu trgovsko središče v Mandžuriji.

NEMIRI V ITALIJANSKI ABESINJI.

Minister za zunanje zadeve je 11. t. mes. dobil brzojavko od guvernerja benadirskega, da zdaj manjka iz Luga poročil. Pri naskoku je padel stotnik Bongiovanni. Zdaj brani Lugh pred Abesinci Segré, doma iz Trsta. Baje so Abesinci odšli na sever.

ANARHIJA V MAROKU.

V Tangerju so odstavili legitimnega sultana Abd el Azisa in proglasili za sultana pretendenta Mulej Hafida. Maročani od njega zahtevajo, da mora odpraviti mednarodno policijo, upreti se vmešavanju evropskih velevlasti v maroška vprašanja, skleniti zvezo s Turčijo, odpraviti evropske straže in varstvo za domačine, odposlati evropske instruktorje pri armadi, izgotoviti obrambo dežele. »Vossische Zeitung« poroča, da je Mulej Hafid gospodar vsega notranjega Maroka. — Kar se Francije tiče, pišeta »Temps« in »Journal de Débats«, da se Francija v ta spor v sedanjih razmerah ne more vmešati.

Dnevne novice.

+ Liberalne kandidature. Danes bo v Ljubljani shod ljubljanskih zaupnikov »narodno-napredne stranke«, na katerem bodo predlagali za Ljubljano kot deželnozborska kandidata: Tavčarja in Hribarja. Grassellija so izvrgli. Glede ostalih kandidatur po mestih se predlaga: za dolensko mesta Jutraš; za Kamnik, Trzič, Radovljico dr. Triller, ker Pirc noče odstopiti od mandata Škofja Loka, Kranj, kate-rega bi Triller najrajše imel, za notranjsko mesta in trge vsiljuje Hribar dr. Novaka, s katerim pa niso zadovoljni in bo kandidat najbrže Lenarčič. V trgovski zbornici kandidira dr. Majaron. V Idriji kandidira Gangl.

+ »Kmetška stranka« brez kmetov. Iz Gorice poročajo: Stranka liberalnih učiteljev je v četrtek zopet imela svoj shod zaupnikov. Med zaupniki, ki so posebno goreli za agrarno stranko, so se pred vsem odlikovali sledeči učitelji: Prijateljska dvojica Bajt in Križman, Mermolja iz Dobravelj, Urbančič iz Mirna, Urbančič iz Bilj, Rakovšček, Furlani in Vendramin. To so po večini imena, ki so najtesneje spojena z onim programom liberalcev, ki ga je dr. Franko tako obsojal na prejšnjem shodu. Konstatujemo, da je na shodu agrarne stranke bilo 20 učiteljev.

sem dobil od Sir Henryja ono listino, s katero se preskrbi moj fant v slučaju nesreče. Bilo je nekoliko težavno, da smo celo zadevo postavno rešili, kajti Sir Henry je bil tukaj tujec, in lastnina, katero je bilo treba obremeniti, se je nahajala preko vode; vendar se nam je navsezadnje posrečilo urediti stvar s pomočjo odvetnika, ki je zaračunal dvajset funtov šterlingov za svoje delo, — cena, ki je bila po mojih mislih zelo pretirana, Nato sem prejel svoj ček za petsto funtov. Ko sem na ta način zadostil svoji previdnosti, kupil sem voz in pripravo volov v imenu Sir Henryja, ki so bili zelo lepi. Voz je bil dva-indvajset čevljev dolg, z železnimi osmi, zelo močan, zelo lahek in skozi in skozi zgrajen iz najboljšega lesa. Ni bil popolnoma nov, ker je bil že dvakrat na diamantnih poijanah, pa ravno iz tega smo lahko izpoznavali, da je bil les v resnici dober. Ako je kaj slabega pri vozu, se pokaže takoj na prvi poti. Bil je polpokrit voz, kakor pravimo, bil je namreč pokrit na zadnji strani, na sprednji pa je bil prostor za razne potrebščine, ki smo jih morali vzeti seboj. V zadnjem delu je bila nekaka postelja, v kateri sta mogla ležati dva človeka, nadalje stajalo za puške in mnogo drugih manjših stvari. Dal sem zanj stoinpetindvajset funtov šterlingov, in mislim, da je bil poceni. Dalje sem kupil krasno pripre-

go dvajset zuluških volov, ki sem jih že eno ali dve leti želel imeti. Šestnajst volov je navadno število za pripravo, jaz pa sem za vse slučaje vzel še štiri. Ti zuluški voli so majhni in lahki, komaj pol tako veliki kakor afrikanderski voli, ki jih navadno rabijo za prevažanje; vendar pa imajo to prednost, da lahko žive tam, kjer bi afrikanderski stradali, in da zamorejo z lahkim tovorom narediti pet milj več, ker so hitrejši in jih tudi noge ne začno tako kmalu boleti. In kar je še več, ti voli so prehodili že celo južno Afriko in so postali nekako utrjeni proti rdeči vodi, ki tako pogosto uniči cele priprege volov, kadar pridejo na čudni »veldt«, to je s travo poraščeno zemljo. Kar se tiče bolezni na pljučih, ki je zelo pogosta v tej deželi, so bili vsi cepljeni proti njej. To se zgodi na ta način, da se naredi malo vrezo v volov rep in se ga potem zaveže z delcem bolnih pljuč živali, ki je poginila na tej bolezni. Posledica tega je, da začne vol bolehati in dobi bolezen v bolj mili obliki, ki povzroči, da ji rep odpade, navadno en čevlj od korenine, in tako postane žival zavarovana proti nadaljnim napadom. Zdi se, da je okrutno oropati žival repa, posebno v deželi, kjer je toliko muh; vendar bolje je žrtvovati rep in obdržati vola, kakor pa izgubiti oboje, rep in vola.

ki so imeli glavno besedo. Nadalje beležimo govorico, da so ti liberalni učitelji za slučaj, da bi se jim dr. Franko ne udal, imeli pripravljene kot kandidata za načelnika socialnega demokrata dr. Tumo. Pribijemo nadalje še enkrat, da pravi kmetje v stranki niso zadovoljni s to liberalno učiteljsko komando. K sklepu omenjamo, da se je nabralo za »Naš Glas« denarja za štiri številk.

+ Senzacionalno razkritje o resolucijah. »Slavenska Misao« od 11. t. m. poroča, da je dr. Potočnjak na volivnem shodu v Skadru svojim volivcem povedal, kako je nastala znana protestna izjava hrvaške koalicije v ogrski poslanski zbornici proti železniški pragmatiki. Prvi načrt deklaracije je izdelal dr. Potočnjak, nato pa je Supilo sam predložil drugega. Ta se je sprejel vključno odločnemu protestu dr. Potočnjaka. To izjavo, ki je bila slovesno prebrana v ogrskem parlamentu, pa sta sestavila Supilo — Wekerle in Kossuth. Dr. Potočnjaku gre gotovo vera. Morda ni vse tako, toda moralo se je plesti okoli hrvaške opozicije precej pačevine, ki je javnosti zastrla pogled v izvestne intrige resolucionaštva. Na zunaj pa je bilo kajpada vse krvavo-radikalno.

+ Proti škofu Naglu je menda, kakor poroča Supilov »Novi List«, protestiral občinski svet v Rodiku in sicer zato, ker dela škof proti »Edinosti« in »narodnim svetinjam«, med katere »Edinost« v prvi vrsti spada. Izrekli so škofu celo nezaupnico! — Kakor se vidi, je strah nekaterikov pred krščansko socialno akcijo na Primorskem velik, razsodnost pa zelo majhna. Čisto tako, kakor je treba.

+ Na Hrvaškem bodo po mnenju oficioznega »Magyarország« pri saborskih volitvah imeli največ vspeha Starčevićanci.

+ Delegati so se odpeljali z Dunaja v Trst na pomorsko ekskurzijo s posebnim vlakom danes ob 8. uri 85 minut zjutraj.

+ Dr. Anton Mahnič, krški škof, se je te dni mudil v Zagrebu, kjer je posetil zagrebskega nadškofa Posilovića.

— Poročil se je g. Leopold André, gimnazijski učitelj z gđčno Leopoldino Purer iz Novega mesta.

— Učiteljski službi sta razpisani do 25. januarja v Senožcah, do 5. febr. v Ubelskem.

— V vinodolskem okraju na Hrvaškem bo za sabor kandidiral dr. Bogoslav Mažuranič.

— Več Slovencev prišlo ob življenje v Monongah rudniku. Iz Amerike je prišlo danes poročilo: Rudniška nesreča v Monongah je zahtevala več življenj Slovencev in Hrvatov. Imena slovenskih ponesrečencev, ki so do sedaj znana, so: Anton Divjak, Miha Darkota, Jakob Kovač, Juri Šimko, Miha Muštra, Andrej Ajdovic, Miha Kršič, Ivan Danko, Josip Janko, Anton Proselj, Andrej Martin, Stanko Urban, Jožef Kovač, France Kralj, Štefan Ignaček, Miha Hamoš, Miha Bric, Juri Polonček in Juri Polak. Poročilo pravi, da je mrtvih 200 Slovencev, vendar verjetno to ni, ker zamenjajo Poljake ali druge slovanske narode s Slovenci. Zagotovljeno pa je, da so goriimenovani Slovenci prišli ob življenje. Koliko je še mrtvih Slovencev, se ne ve, ker so mrtveci še v rudniku in jih niso spravili še na dan. Pač grozna nesreča, ki je zadela naše rojake v Monongah.

— Za vodovod v Kranju bo vlada plačala svoje prispevke v šestih in ne v dvajsetih letih, kakor je prvotno nameravala.

— Iz finančne službe. Nadpaznika gg. Vincenc Kunej in Anton Smoder sta vpojena.

— Smrtna kosa. Dne 7. januarja je umrl v Stanislavu v Galiciji c. in kr. domobranski stotnik Janez Kušar. Pokojni je bil rojen v Volčah leta 1863. — V Kranju je umrl sodni sluga g. Ivan Heidrich.

— Vojašnica za konjenike v Gorici. Gorški mestni svet je potrdil načrte za zidanje vojašnice za konjenike.

— Silna burja, ki je pretekli teden med Št. Vidom in Vipavo prevrnila poštni voz, je sedaj prenehala. Vreme je sedaj sicer mrzlo, a krasno.

— Stare znamke rabile se bodo samo še do 31. marnika 1908 in izginejo s 1. junijem 1908 popolnoma iz prometa. S 1. junijem bodo veljavne samo nove jubilejne znamke in zamorejo stranke vse stare znamke zamenjati do 31. julija 1908 pri vsakem c. kr. poštnem uradu. — V letošnjem letu se bodo vse druge poštne vrednotine enako spremenile, kar se bo objavilo pozneje od slučaja do slučaja.

— »Komar« prenehal izhajati. Iz New Yorka se poroča, da preneha g. Franc Sakser z izdajanjem slovenskega humorističnega lista »Komar«, to pa zato, ker je bilo zanj premalo zanimanja in se stroški niso izplačali.

— Samoumor radi službe. V Šebeniku se je umoril 58letni nadgeometer Alojzij Plautz, ker se ga je prezrlo pri avanzmaju.

Novice iz Amerike. Umrli je v Wauheganu v Ameriki Anton Jereb. Zapustil je v Ameriki ženo in tri nedorasle otroke. V Calumet Mich. je umrl rojak Matija Rogina na sušici. Doma je bil iz fare Draga-tuš na Dolenjskem. — Pri delu v rovu sta se smrtno ponesrečila rojaka Matija Čikada, doma nekje od Unca na Notranjskem in Jožef Pašič. — V Soudan Minn. je umrla Marija Tancig.

Deset kokoši za 2.000 dolarjev. Najvišjo ceno so gotovo dosegle one kokoši, katere je v minolem tednu kupil O. C. Barber, predsednik Diamond Match Co. Kupil je namreč osem kokoši in dva petelina, za katere je plačal lepo svoto 2.000 dolarjev. Kokoši, katere so dosegle tako lepo ceno, se po svoji zunanosti ne razlikujejo mnogo od družih kokoši, in vendar se je plačalo za vsaki funt njihove teže po 20 dolarjev. Imenovane kokoši so iz Cochinchine, katere so zelo redke in vsled tega tako drage. Sedaj jih bodo prepeljali v Akron, O., kjer ima Barber svoje posestvo, na katerem je zgradil kokošnjak, ki je vreden 15.000 dolarjev. Kokoši je prodal neki Mitchell, ki ima svojo farmo blizu Bostona.

— Društvo za otroško varstvo in mladeniško skrb, ki se snuje v Ljubljani, sta dovolila občinska odbora Vič in Moste v svojih sejah dne 5. oziroma 10. t. m. vsak po 50 K podpore. Baš v teh občinah čaka imenovanega društva mnogo koristnega dela. Zlasti bi bila v obeh nujno potrebna ustanovitvev otroških varovalnic, kjer bi bili otroci onih roditeljev, katere drži delo ves dan z doma, nadzorovani in preskrbljeni od jutra do večera. Za tako zavarovalnico na Viču, ki bo domnevno služila najbolj otrokom delavstva c. kr. tobačne tovarne, se bi utegnili doseči s pomočjo državnih poslancev tudi kakga državnega podpore.

— 25letnico političnega delovanja profesorja Matko Mandiča so slavili včeraj v Trstu z matinejo v veliki dvorani »Narodnega doma«. Proslav je govorila hrvaška umetnica markiza Ružička Strozzi. Nato je izročil Matko Mandič predsednik slavnostnega odbora državni poslanec profesor Spinčič dar tržaških Slovencev in Hrvatov, obstoječ iz bronovega kipa, predstavljajoč genij dela. Za njim je izročil zastopnik »Delavskega podpornega društva« dar tega društva, krasen tintnik. Matinejo je zaključil prizor iz »Zimskega sunca«. Od 1. do 5. ure popoldne je bil banket. Mandičev »Balkan« je tem povodom izšel v slavnostni obliki.

— Našel se je, kakor smo v kratkem že sporočili, umobolni mož iz Dovjega, o katerem je pisal »Slovenec« v torek. Zašel je v Ljubljano, zgubil denarje, ležal na prostem, blodel po Št. Vidu in slednjič peš prišel čez šest dni, ves sestradan in premrznen domu na Dovje. Lepa hvala za dvojno sporočilo o njem iz Št. Vida, kjer so ga takoj spoznali po opisu iz »Slovenca«.

— Smrtna kosa. S Trstenika se nam poroča: Dne 2. januarja novega leta je v Babinem vrhu v Gospodu zaspal bivši sedmošolec kranjske gimnazije Anton Lombar, mladenič, lepega vedenja; fara si je od njega pričakovala najboljšega. Pa Bogu je dopadlo drugače. Pogreba se je udeležilo poleg treh gospodov gimnazijskih profesorjev, obilica kranjskih dijakov, ki so s spremstvom na zadnji poti in ginljivimi nagrobnicami izkazali pokojniku dijaško kolegialnost. Bilo je to pač v tolažbo žalostnim starišem, za katere je zguba drugega sina hud udarec.

— Otvoritev vže dogotovljene delne proge Ljubljana-Trst druge telefonične črte Dunaj-Trst št. 3766. Vsled odloka c. kr. trgovinskega ministrstva z 28. dne decembra 1907, številka 48.191/P. otvorila se bo že dogotovljena delna proga Ljubljana-Trst druge telefonične črte Dunaj-Trst št. 3766 15. dne tek. meseca in se bo telefonično centralo Ljubljana v to progo provizorično uvrstilo. Ob otvoritvi popolne druge črte št. 3766 Dunaj-Trst se bo Ljubljana iz nje zopet izločila. V svrhu prometa z drugimi telefoničnimi omrežji ostane Ljubljana uvrščena v progo št. 3525 Dunaj-Trst. Za novo progo Trst-Ljubljana št. 3766 ostanejo govornilne pristojbine že obstoječe črte št. 3525 Dunaj-Trst nespremenjene.

— Mestni odbor v Rudolfovem je izvolil v svoji seji dne 9. t. m. na dopis pripravljalnega odbora za zgradbo železnice Novo mesto-Brežice zastopnikom v omenjeni odbor g. Simona Sladovića pl. Sladovičkovega, župana, lekarnarja in posestnika v Rudolfovem, in g. Frana Božiča, trgovca in posestnika istotam. Želeti bi bilo, da volijo tudi županstva, ležeča v smeri nameravane proge, svoje zastopnike v omenjeni odbor, kakor tudi, da javijo svoj pristop večji posestniki ali podjetniki teh krajev.

— Potres so čutili nekateri okrog 4. tega mes. na Vihru pri Št. Rupertu, kjer je tudi počil cerkveni obok. Tudi nekateri drugi v nižavi so ga čutili.

Štajerske novice.

Š Blamaža »Narodne stranke«. Za včeraj je sklicala »Narodna stranka« velik volivni shod v Zalec. Ta shod je bila velikanska blamaža za »Narodno stranko« in njenega kandidata Zdolška. Navzočih je bilo le kakih 150 ljudi, polovico nevolivcev. Govorila sta Kukovec in vedno bolj nepriljubljeni Roblek. Zdolšek je bil bolan.

Š Iz Nove cerkve pri Celju se nam poroča: 3000 mož na volivnem shodu.

Številno odvzemi dve ničli in bo prav. Za 8. uro 12. januarja je bilo po učenih in nepoklicanih rokah nabit oklic na velikanski shod. Najbrže, da so volivci in štajercijansko narodne stranke spoštovani kand. Zdolšek zmzrnili, ker jih ni od nikoder ob določenem času. No, imamo vsaj priloznost nekaj časa čakati. Saj nič ne dč, če še celo kandidat precej zamudi. Zato ga pa vstopivšega v ogromnem številu zbrani volivci pozdravijo z najsposljljivejšim molkom in veličastnim preziranjem. Seveda je tudi neizogibni gospod fil. Ivan Prekoršek iz Prekorja pri Celju nujno moral počastiti gorostasno zborovanje s svojo odlično navzočnostjo. Kmečki stan je prišel reševati tisti gospod fil. Ivan Prekoršek iz Prekorja pri Celju, ki je lansko jesen istotam kmete poveličeval takole: vi, kmetje ste ošabni kakor nobeden drug; vi ste zavidni in nevošljivi, kakor nobeni drugi ljudje; ne znate drugega kakor jesti, piti, v cerkev in k spovedi hoditi ter druge take komedije; vaše otroke pa bomo s knjigami iz tega bralnega društva naučili, da vas ne bodo tako ubogali in po vaših potih hodili. Lepi nauki! Kmetje, zdaj pridejo za vas zlati časi! Kmete je želel reševati tudi mnogoletni župan Lipuš iz Višnje vasi, kateremu so njegovi občani ravnokar skazali že dolgo zasluženno mnogo hvaležnost s tem, da so mu dali slovo. Ker nismo imeli take mašine, da bi mandeljce pomnoževali, so čakali 2 in pol ure in zborovali med službo božjo. Že najmanj iz tega vzroka je kandidat imel priliko govoriti, kako vnet je za vero in božji blagoslov. Tak božji blagoslov, kakor ste si ga vsi zborovalci tačas zaslužili, vam bo mnogo koristil! Katoliški in razumni kmetje pa bodo na list zapisali: Alojzij Terglav.

Š Trbovlje. Rojenih je bilo v minulem letu 494. poročenih 94 parov, umrlo je 219 oseb.

Š Pazniško in delavsko podporno društvo, ki je štelo svojčas 700 članov, je vsled liberalne sape, ki je začela ob državnoborskih volitvah (dr. Korošec-Rebek) v njem pihati, po triletnem obstanu umrlo. Za vzdrževanje društvene godbe se osnuje poseben konsorcij.

Š Na vojaškem strelišču ustreljen. Zvečer 10. januarja se je zgodila na vojaškem strelišču v Radvajni pri Mariboru velika nesreča. 10. kompanija 26. deželnobramborskega polka se je na strelišču vadila basati puške z ostrimi patroni. Že dan prej se je nekemu sprožila puška, toda zgodilo se ni ničesar. Proti večeru, ko je stala kompanija v dveh vrstah in se je poveljevalo, naj se končajo vaje, je neki vojak v drugi vrsti nerodno ravnal s svojo ostro nabasano puško, ki se je sprožila in strel je zadel prednika. Ta se je zgrudil na tla in bil v par minutah mrtev. Kroglja ga je zadela v tilnik in prodrla skozi. Ponesrečeni je Franc Dobler iz Stokina, okraj Lipnica. Vojak, ki je ustrelil, Jakob Krešl, brčkone ni zapazil, da je patrona odpovedala; strel je tako nastal po tem odprte zaporka.

Š Patroni — otroška igrača. Iz Slatine se poroča: Pred nekoliko dnevi se je igral z drugimi dečki 9-letni posestnikov sin Jožef Koštrun s samokresnimi patroni. Koštrun je poskušal zažgati patrono z užgalico. Patrona se je razletela in odtrgala dečku konce prstov in ga oslepila na desnem očesu.

Š Mrtvega so našli. V Polzeli se je že od 3. t. m. pogrešalo delavca Franceta Ocvirk, ki je bil božjasten. 8. t. m. pa so ga našli mrtvega v tovarniškem jarku. Da bi kdo drug zakrivil njegovo smrt, je brčkone izključeno.

Š Ogenj v Ormožu. Ob pol 12. uri po noči od 8. do 9. januarja je nastal v Ormožu h. št. 6. uri velik požar, ki je uničil hišo, gospodarska poslopja, skoro vso živino (konje, krave, prešiče), vso krmo, živila in vozove. Posestnik Ignacij Tkalec je rešil sebi, ženi in svojim otrokom samo življenje. Na kako rešitev ni bilo misliti. Ormoška požarna bramba, ki je prišla zadnja k ognju, in požarna bramba iz Hardeka, sta delali celo noč in drugo jutro, ker se je ogenj začel prijemati skladišč lesa. Vzrok ognju ni znan; sumi se, da je kdo zažgal, govori se celo o storilcu. Škode je čez 10.000 K, zavarovan pa je bil Tkalec samo za 1400 K.

Š Bolnišnica v Mariboru. V mariborski bolnišnici sta izpraznjena dva mesta sekundarjev na internem in kiruržnem oddelku. Prosilci za ta dva mesta morajo vložiti prošnje do 20. jan. t. l. pri štajerskem deželnem odboru. Službo se lahko nastopi takoj. V službo potrebe morata opravljati sekundarjja službo tudi na kakem drugem oddelku.

Ljubljanske novice.

lj »Narod« in gostilničarji. »Slovenski Narod« je nedavno nesramno napadel ljubljanske gostilničarje in jih poniževal pod gostilniške zmožnosti Rohrmanovega Vikija, v katerega gostilno naj bi se stekal po »Narodovem« mnenju ves tujski promet, češ, da nobena druga gostilna ne zadošča. Po našem mnenju tako pisarjenje in taka pristranska neutemeljena reklama je škoduje tujskemu prometu in kaže, da imajo pri »Narodu« gostilničarje le za ljudi, ki so jim dobri, da jih izrabljajo za liberalno stranko, sicer jih pa lahko vrte, kakor se jim ljubi, tudi če so gostilničarji

pri tem materijelno oškodovani. »Narod« je mislil, da bodo gostilničarji, kakor vedno doslej, vse njegove neumnosti mirno vtaknili v žep. Toda to pot se je zaračunal. Gostilničarji so sklicali shod in se na shodu odločno zavzeli za svoje stanovske interese proti »Narodovemu« mazaštvu. Na tem shodu je načelnik g. Tosti zahteval, da mora »Narod« preklicati in ta preklic priobčiti v treh tukajšnjih časopisih, ter ako »Narod« tega ne stori, da gostilničarji »Narod« bojkotirajo. Gostilničarji so se na shodu res postavili na to stališče, kajti res čudno bi bilo, ako bi podpirali list, ki dela proti gostilničarjem reklamo za Rohrmanovega Vikija. Gostilničarji so na tem shodu izvolili odbor, ki naj v imenu gostilničarjev od »Naroda« zahteva zadoščenja. »Narod« pa je ostal sem sebi zvest! Kakor vedno, kadar koga napade, noče svoje razžalitve naravnost in odkritosrčno preklicati, ampak se zvija in napada osebe, katere je gostilničarski shod pooblastil, da izvrše njegovo voljo. To je jako podlo postopanje! Mi se v zadevo sedaj dalje ne spuščamo, radovedni pa smo, kako bodo gostilničarji znali braniti svoje moštvo.

lj Javno predavnje. Opozarjamo na jutrišnje javno predavnje S. K. S. Z. Predaval bo profesor g. Evgen Jarc. Začetek točno ob pol 8. uri zvečer.

lj Slovenski pevci! Pevske skušnje »Ljubljane« pod novim kapelnikom gosp. Antonom Svetkom se bodo odlesj vršile vsak četrtek točno ob pol 9. uri zvečer v »Unionovem« poslopju v Frančiškanskih ulicah, dvorana na levo. Vse doseданje gg. pevce prosimo za strogo točnost, vabimo pa v svoj krog tudi nove pevce. Resna volja novega g. pevovodje je visoko povzdigniti pevski zbor in odlično ž njim proslaviti slovensko pesem. Prihodnji četrtek se prične z našudiranjem naj-novejših Foersterjevih zborov. Gg. pevci: Na svidenje v četrtek! — Odbor »Ljubljane«.

lj Blagajniški vlomilci na delu. V noči od sobote na nedeljo so vlomilci zopet poskušali priti do plena v kontorju g. Deghenghija v hiši št. 1 v Sodnijskih ulicah. Splazili so se na dvorišče čez zidano ograjo, od tam pa skozi okno v stranišče poleg kontorja. Pri straniščnih vratih so izbili vložek (Türfüllung) in tako prišli v kontor. V kontorju se nahajata blagajni tvrdke Blažek iz Prage in tvrdke Teodor Wieser iz Dunaja. Le-ta je 1 m 14 cm visoka, ter je na vrhu napravljen pisalni pult. Težka je tako, da je imelo 6 oseb opraviti, da so jo spravili v pisarno. Te so se lopovi lotili in jo odmaknili nekoliko od zidu, ter jo potem poskušali pri vratih vlomiti, kar se pa jim ni posrečilo. V blagajni so bile tekoče menjice, različni čeki, nakazila na razne banke in hranilnične knjižice v skupni vrednosti za 330.000 K, ter 3706 K v gotovini. Druge blagajne, kakor tudi drugih predalov se tatovi niso lotili, razlili so samo po tleh barvilo za štamplije. Vlom so opazili včeraj zjutraj, nakar so obvestili Deghenghija in le-ta policijo, ki je poslala na lice mesta takoj komisijo in o vlomu obveščeni preiskovalni sodnik je bil prisoten. O lopovih še ni nobenega sledu. — Naj bode občinstvo previdno in naj vsak sumljiv pojav naznani takoj mestni policiji.

lj Na cesti porodila je na poti v bolnico 26 let stara natakarica Ana Robida, rodom iz Slovenjega Gradca.

lj Utopljenca izsekali iz ledu. Včeraj popoldne je našel Peter Šteblaj iz Karolinke zemlje na Rakovniškem bazarju pod ledom po konci stoječe moško truplo. Razsekati so morali led, da so mogli truplo potegniti iz bazarja. Na lice mesta došla policijska komisija je odredila, da se je truplo prepeljalo v mrtvašnico k sv. Krištofu. Dognalo se je, da je rajden utopljenec 53letni Andrej Dežman iz Spodnje Hrušce št. 13, katerega so pogrešali od pretečenega petka. Utopljenec je prišel v petek v Plankarjevo gostilno na Dolenjski cesti in od tam odšel sam okoli pol 9. zvečer. Dežman ni imel znaka kakega zločina in je najbrže zabredel na led, kateri se mu je vdrl. Družina bode pustila prepeljati svojega očeta domov.

lj Mestni magistrat je izdal razglas, v katerem opozarja lastnike hiš, oskrbnike, hišnike ali najemnike hiš, stavbišč ali drugih prostorov, hodnik ali pešpot tik posestva nemudoma očistiti snega in če vsled tega polzi, ali se napravi poledica, tudi takoj posuti s peskom ali pepelom. Snaženje in posipanje izvršiti je v širini hodnika ali pešpota. Kadar zapade sneg ponoči ali se napravi poledica, osnažiti, oziroma posuti je hodnike in pešpota vsaj do 7. ure zjutraj. Pri neprestanem sneževju je hodnik ali pešpot večkrat na dan osnažiti in tako posipati, da ni nevarno za pešce. Z dvorišč se sneg ne sme odkladati na ceste, marveč ga je treba izvoziti v Ljubljano ali pa na odkazana odkladišča. Sneg, ki sam zdrči ali se pomeče s streh, ga morajo posestniki ob svojih stroških nemudoma zvoziti s ceste. Kadar je južno vreme, je hodnike in pešpota večkrat na dan očistiti blata in luž. Kdor se temu do-ločilu ne pokori, se kaznuje po cesarski naredbi z dne 20. aprila 1854 l., št. 96, drž. zak.

Znanost in umetnost.

PHILOSOPHIA ANCILLA . . .

Srednjeveškemu modroslovju očitajo, da je bilo vdinjeno v službo bogoslovju. Če je na tem kaj resnice, je gotovo, da jo je protikrščansko modroslovje izkrivilo. Da je modroslovje v 12. in 13. stoletju izkušalo spoznavna načela vede združiti z dejstvom nadnatornega razodetja, je samoposebi umevno, kajti do tega je takrat vedel človeškega duha natorni razvoj in sodobni kult. interesi. Povzdiga nat. ved je nato nujno odkazala modroslovnemu razmotrivanju drugo pot v smeri izkustva. — Baco je početnik te struje, Leibnitz pa je izkustvo združil z apriorizmom v harmoničen sestav. Kdor je razdiral to podlago, je obenem ugonabljal temelj zdravemu modroslovju. Berkeley, Fichte, Nietzsche so svarivni zgledi ob tej poti. Moderno modroslovje, ki se tega vpliva ni iznebilo, ni prav nič na boljšem kakor tisti školastiki iz takozvane visoke dobe, ki so ugibali, koliko netvarnih bitij zamore zavzemati prostor na eni materialni točki. Dandanes dela nedualistiško modroslovje večinoma tlako političnemu liberalizmu. Philosophia ancilla . . .

Glasi politično propalega centralističnega liberalizma — »N. Freie Presse« — je te dni vpregla v svojo službo najslavitejše moderne učenjake. Ali je kdaj v srednjem veku kaj takega sploh bilo mogoče? Da bi cele modroslovne fakultete fabricirale različna svetovna naziranja kar na kupe in sicer po naročilu tistega, ki največ dá? Za kliko, ki najboljša plača? Haecklu se ni treba čuditi, ta je pred dobrimi tremi tedni poslal v ponatisk deset kulturobojnih vrtic celo listu za ponočne kavarne — »Floh-u«. Toda med naročenimi člankarji »Presse« najdemo celo Harnaka in švedskega fizika Svante Arrheniusa.

Harnak se v svojem članku trudi dokazati, da psihična in fizična svojstva judov ne pohajajo iz njihovega plemenskega razločka od Arijev, ampak da so plod zgodovine, razmer, miljeja itd. To vse pa zato, da zamore iz tega izvajati, da so judje poboljšljivi in da niso arijskemu plemenu v kvar. In nato sledi politična morala za — krščanske socialce! Kdor tu ne čuti, kako je bil učenjak za vsako vrtico plačan s svetlim zlatom, ta je pač slep. Svante Arrhenius pa izkuša dokazati, da obstoji načelno nasprotje med vedo in vero, poslučuje se pa dokazov, ki niso niti Feuerbacha vredni. Mož pač ne vé, da celo Wundt v svojih »Vorlesungen über Menschen- und Thierseele« ne more tajiti, da je s stališča dualističnega teizma poseganje pravzroka v natorne zakone mogoče. Teizem pa vеди ni nasproten, kakor bi rad Svante Arrhenius, ker si je celo moderna veda v svesti, da teizma ni moč izpodbiti z dokazi o nujnosti in večnosti natornih zakonov, drugače bi se ne zabarikadirala za agnosticizmom. Kdor ne veruje, naj si ogleda Spencerjev sestav »sintetiškega modroslovja«. Skratka Svante Arrhenius je, kakor hitro je svoj pogled povzdignil iz svoje stroke — on je osnovatelj elektrolitiške dissociacijske teorije — zašel v liberalno metafiziko. Odtod dejstvo, da v svojem znanstvenem članku mahla po — dunajskih krščanskih socialcih. In takih vzgledov hlapčujoče moderne filozofije je glasilo juda Benedikta vsako stran polno.

Pozabiti seveda ne smemo avstrijskih filozofov - strokovnjakov. Nimamo danes ne časa ne prostora, da bi tu malo globlje posvetili. Le nekaj potez! Da na naših vseučiliških stolicah ni razum treh izjem nobenega, ki bi zaslužil ime modroslovca, to je dejstvo, ki ga v Nemčiji čivkajo vračbi na strelah. Jodl pomaga Hocku kovati blok in opleta po shodih ultramontanske bajke, na svoji stolici pa je ustanovil filozofski seminar šele — letos! V dušeslovju zastopa zdavna opuščene pozicije. Meinong v Gradcu je edini temeljitejši strokovnjak, učenci njegovi pa mlatijo prazno slamo in — polnijo izpraznjene stolice. Mesto univerzalnega svetovnega naziranja uganjajo duhamorni specializem. Masaryk si v svojem znanem govoru v parlamentu ni pomišljal proti katoličanstvu navesti kot razlog stališče kongregacije nasproti — kranjotomiji! Edini Dziedchowski je univerzalni mislec.

Ni čuda, da na ostalih fakultetah o poglubljenju študij na modroslovnem temelju še govora ni. Sicer pa v tem oziru tudi drugod ni nič boljše. Ravno Friderik Paulsen te dni toži v mnogih publikacijah, da je nazadovanju npravnostnega čuta v javnem življenju (Proces Moltke-Harden — Afera Peters — Razlastenje Poljakov itd.) kriva nezadostna modroslovna iz-

obrazba pravnikov, politikov in medicincev na vseučiliščih.

Naša naloga spričo teh dejstev je, upoštevajoč pridobitve svobodne vede, poglobiti in razširiti zdravo filozofsko podlago, ki so nam jo ustvarili krščanski misleci. Tekmujmo z nasprotniki zlasti na tem polju. Where is the will, there is the way! Volja je tu, našla se bo tudi pot!

* »Cas«, znanstvena revija, je izšel, 1. in 2. zvezek skupno. Vsebina je: Krščanstvo in seksualno vprašanje. (Franc Terseglav.) — Ateist o ateizmu. (Dr. A. Ušeničnik.) — Evolucionizem v estetiki. (Franc Bregar.) — Narodni politični program. (Dr. Jan. Ev. Krek.) — Dvoje kulturnopolitiških vprašanj. (A. Jehart.) — Matija Naglič in njegova rokopisna ostalina. (Fr. Rebol.) — Kulturne slike z Balkana: I. Zapoznala »vojska« v Grčiji. (Dr. Josip Debevec.) — Boj za svetovni nazor. (Dr. A. Pavlica.) — Problem svetovnih jezikov v luči modernega jezikoslovja. (Davorin Gorjanec.) — Nazadovanje francoskega naroda. (Profesor Evgen Jarc.) — Teozofična družba. (Profesor Evgen Jarc.) — Kako je s podmorskimi čolni? (Ferdinand Cilenšek.) — Nove knjige: Dr. M. Dziedchowski: Die Grundprobleme Russlands. (Dr. Fr. Grivec.) — Herders Konversations-Lexikon. (Dr. A. Ušeničnik.) — Ivan Podlesnik: Knjigovodstvo. (Dr. A. Ušeničnik.) — Dr. Fr. Detela: Malo življenje. (Z.) — Taras-Sevčenko: Kobzar. (Z.) — J. Pregelj: Adria-Klänge. (Z.) — Dr. Jurij Bertin: Kritična razprava o lurskih dogodkih. (Dr. A. U.) — Listek: Disputa o svobodi vede in cerkve. — Definicija vede. — Nasprotje med vedo in vero. — Svoboda vede. — Borba za vseučilišča. — Ločitev cerkve od države. — Ateizem in religija. — Komentar Luegerjevih besedam. — »Cas« izhaja po desetkrat na leto. Naročnina: 5 kron, za dijake 3 krona. Za člane »Leonove družbe« je naročnina plačana za letnino. (Letnina rednih članov 10 K, letnina podpornih članov 6 kron.) — Naročnino sprejema »Leonova družba« v Ljubljani. — Kakor razvidimo iz tega, je uredništvo »Časa« upoštevalo nasvete »Spectatorja«, objavljene v božični prilogi »Slovenčevci«. Ta zvezek nam nudi bogato in vsestransko aktualno vsebino. Malokatera nemška znanstvena revija se more meriti z našim »Časom«, dasi izhaja gotovo v skromnih razmerah. Dolžnost vseh, ki se zanimajo za znanstvena vprašanja, je, da to edino slovensko znanstveno revijo podpirajo.

* »Voditelj v bogoslovnih vedah«. Izdajejo profesorji kn.-šk. bogoslovnega učilišča v Mariboru. Urejuje Francišek Kovačič. — Leto XI. — Zvezek I. obsega: Modernizem. F. K. — Starozakonske krvave daritve. J. Kavčič. — O češčenju sv. Brikcija, škofa. Jos. Kragelj. — Spremembe zakonskega prava vsled odloka »Ne temere«. D. A. J. — Zgodovina slovenskega cerkvenega govornišva. Nova doba. (Konec.) Dr. A. Medved. — Praktično bogoslovje: A. Cerkevno-pravni odloki: Proglasitve očetovstva. S. Gaberc. — Poroke bavarskih podanikov v Avstriji. — Dušeskrbje pri domobrancih. — B. Pastirstvo: Impedimentum voti. E. Vračko. — Odgovorja li cerkvenemu in svetnemu pravu, ako se v krstnem listu razvidno naredi, da je bil otrok per subsequenti matrimonium legitimiran? Dr. Fr. Kruljic. — Novi odpustki. F. K. — Ob katerem roku se smejo podpisovati pobotnice pokoninarjem? A. Stergar. — C. Liturgika: Češčenje presv. R. Telesa med Slovenci v preteklih stoletjih. Dr. Jos. Gruden. — Kako se Veliki petek poljubuje sveti križ? J. Voh. — Polnočnica. F. K. — D. Katehetika: Veronauk, njega nedostaki pa njih vzroki. A. Čížek. — Katehetje in spovedniki, rešujete mladino iz močvirja! — Cerkevni letopis: 1. Dodatek k silabu »Lamentabili« in k okrožnici »Pascendi dominici gregis«. F. K. — Francoska cerkev. F. K. — 3. Šesti občni avstrijski katoliški shod. Dr. J. Hohnjec. — 4 Sedemstoletnica rojstva sv. Elizabete. F. K. — 5. Petnajstoletnica smrti sv. Janeza Zlatousta. F. K. — 6. Vzhodna cerkev. F. K. — Slovstvo: Krek Jan. Ev.: Zgodbe sv. pisma. V. Ž. — Holzmeister S. I., Dominus autem spiritus est. E. R. S. I. — Napotnik Mihael, Synodus Dioeceseana Lavantina. B. H. — Haring, Das neue Ehedekret »Ne temere«. K. — Kortschak, Strafrechtliches Taschenbuch. A. I. — Schmöger, Was soll der Klerus über Wertpapiere, Sparkassen, Banken und Börsen wissen? A. J. — Förster, Sexualethik und Sexualpädagogik. S. S. — Schellau, Perikonenklärung in Zehnminutenpredigten. Dr. A. Medved. — Herg, Venec pobožnih molitev in svetih pesmi. Dr. J. S. — Bleiweis, Hči Brezmadežne. Dr. J. S. — Rozman, Družbine buvice za dekleta. Dr. J. S. — »Priatelj otroci«. J. — Raznoterosti: »Gloria in excelsis Deo«. S. S. — Prelat Fr. Kaulen †. Lukman. — P. Kern S. I. † Lukman. — Priloga: cerkveni zvonovi v Lav. škofiji: Dekaniji Jarema in Sv. Lenart. — »Voditelj« izide štirikrat na leto in velja 5 K. V zalogi je še I. letnik (po 2 K 40 v), II. letnik (po 4 K), IV., V., VI., VII., VIII., IX., in X. letnik (po 5 K), III. letnik je ročel.

* »Zora«. Glasilo katoliško-narodnega dijaštva, ima v 3. številki naslednjo vsebino: Resna beseda. Spisal Jos. Prevrat. — . . . — . . . Zložil Peter Petrič. — Et eritis sicut dii . . . Spisal J. V. — Razvoj krščansko-socialne ideje med Slovenci. Dagarin. — Visokošolsko dijaštvo: Slovensko: Iz Gradca. — V kraljestvu fantazije. — Graško pismo. — Resolucije II. shoda narodno-radikalnega dijaštva v Celju. — Splošno: S poljedelske visoke šole na Du-

naju. — Kako napravim na Dunaju državni izpit iz nemške stenografije? — Resolucije VI. splošnega avstrijskega katoliškega shoda o visokošolstvu. — Avstrijski zgodovinski inštitut. — Glasnik: Zaria. — Domagojeva obletnica. — Tovarišem srednješolcem. — Zora. — Uredniška listnina. — Priloga »Srednješolcem«. Par besed o umetnosti. Spisal Fr. Stele. — O, kolikrat jaz sanjam. — Srednješolsko dijaštvo: Dopis o npravnostnih razmerah med srednješolci. — Iz Ljubliane. — Beseda bivšim klerikalcem. — O dijaški kuhinji v Ljubljani. — Iz Kranja. — K poglavju o dijaških stanovanjih. — Gorica. — Maribor in Celje. — Razno: VI. splošni avstrijski katoliški shod in srednješolstvo. — K ženski izobrazbi. — Gibanje proti zlorabi alkohola. — Moravsko srednješolstvo.

* »Vrtec« in »Angelček«. V dolžnost si štejejo, da zdaj ob splošni prenovitvi časniškega naročevanja posebej opozorimo na naša mladinska lista »Vrtec« in »Angelček«. Na vseh postojankah morajo biti naši somišljeniki na mestu! Nasprotna stranka se zelo peha in trudi, da bi povsod razširila in vdomačila svoj »Zvonček«. Tu mi ne smemo in ne smemo držati križema rok! Gospod urednik, ki se pošteno trudi že petnajsto leto, da bi krog sebe zbral najboljših sotrudnikov ter mladini odajal ne le zabavne, marveč tudi koristne dušne hrane, nam je potožil, da je še mnogo naših ljudi, ki malo ali kar nič ne store za razširjanje naših mladinskih listov, dasi bi bila njih stanovska dolžnost! Le nekaj je takih rez izvrstnih mladinojubov, ki store popolnoma svojo dolžnost. Nujno torej prosimo, naj se upošteva naš poziv, ker ob sedanjih dragih tiskovih je le tako mogoče prijavljati kaj izvrstnega, ako je število naročnikov zadostno. Posebej prosimo one mladinojube, ki se zbirajo v obeh družtvih: »Slomškova zveza« in »Društvo slovenskih katehetov«, naj se potrudijo z vsjo vnuo za povzdigo naših mladinskih listov duševno in gmotno. »Vrtec« s prilogo vred stane na leto 5 K 20 h; »Angelček« se lahko naroči tudi posebej in stane na leto 1 K 20 h.

* Dve novi izviri hrvaški dram. Gledališka uprava v Zagrebu je prejela te dni dve izviri dram, in sicer: »Sirena«, slike iz delavskega sveta od Perišča ter »Ilirija« in »Ciceronovo prognanstvo«, od Tresić-Pavičića. Obe drami prideta še letošnjo sezono na oder.

* Requiem, enoglasno, za spremljevanje orgelj, zložil in v hvaležni spomin svojemu učiti. † p. Angeliku Hribarju posvetil Ignacij Hladnik, op. 52. Cena 1 K. Založil skladatelj. Ker je pri nas navada, da pri črnih mašah poje sam organist, torej bode gotovo dobro došel vsakemu, ker je enoglasen s spremljevanjem orgelj. V requiemu so vpletene koralne melodije. Spremljava je priprosta in lahka. Ker je čistih dohodek namenjen za spomenik pokojnemu p. A. Hribarju in je cena majhna, torej posezite po njem vsi prijatelji pokojnega p. Angelika.

* Proti umazanemu slovstvu. V Švici se je zdravo ljudsko mnenje že doslej odvrčalo od umazanega slovstva. Zdaj bodo nastopili javno proti nenravni literaturi. Švicarska zveza za boj proti nenravnemu slovstvu sklicuje v Curih shod vseh strank in dobrodelnih društev in bo odhod začela večjo akcijo. Odbor pravi v svojem oklicu, da če je dolžnost javnosti, da brani prodajo pokvarjenih živil, je tudi njena dolžnost, da varuje posameznika pred strupom, ki je v nenravni literaturi.

* Društva sv. Jeronima v Zagrebu, ki stremi med Hrvati za istovetno svrhu, kot pri nas »Družba sv. Mohorja«, je poverjenik podpisanec. Društvo izhaja za svoje člane vsako leto po pet knjig razne vsebine. Društvenina svetojeronimska je sila nizka: Dostmrtni člani plačajo enkrat za vselej 10 K, juristične osebe 20 K, letniki »kronaši« pa 1 K na leto in dobe za ta neznan prispevek vse tisto leto izdane knjige. Uljudno pozivljamo naša p. n. bralna in druga društva, knjižnice in gospe rodoljube sploh k obilnemu pristopu. Pokažimo dejanski, da nam je mar pospeševanje hrvaško-slovenskega edinstva! Narodna čast naša zahteva, da se med nami pomnoži število svetojeronimcev. Članarino sprejemam do 15. februarja t. l. Na poznejša oglasila ne morem jemati ozira. Člani izven Ljubliane naj prilože tisti kronici še 20 h za ekspedicijske stroške, in če ne morem sprejeti nakaznic. — Slovensko časopisje prosim uljudno za ponatis tega poziva. — Fran Podkrajšek, tajnik »Slovenske Matice« v Ljubljani.

* Graf L. N. Tolstois Leben und Werke. Seine Weltanschauung und ihre Entwicklung von dr. Staub. (Kempten und München, 1908.) Pred seboj imamo najboljšerjeto etnotno oceno svetovnega naziranja velikega starca iz Jasne Poljane Leva Nikolajeviča Tolstoja. Sicer se je o Tolstoju pisalo in se piše veliko, toda tako pregledno in vendar izčrpljivo kakor v tej knjigi od strani katoliškega raziskovalca se dela in pomen Tolstoja dozdaj še niso ocenila. Kritiko je spisal filozofsko in literarno izobražen znanstvenik. Prončal je do dna vsa dela Tolstojeva (65 v XV. zvezkih Kušnevev, Moskva 1897) in novejšie izdaje do 1906 (Genf, Christchurch). Kako skrbno in temeljito je sestavljeno delo, pričajo porabljene viri, katerih je 42 in razuntega mnogo podatkov v časopisih in revijah, ki jih je pisatelj zbral. Kar se tiče ozadja Tolstojevih naukov in nazorov in sorodnih mu sestavov, je dr. Staub uporabil med drugim Schopenhauerja, A. Comtejev »Cours de philosophie positive«, Überwegovo zgodovino modroslovja, Solovieva, Ossip - Lowičjevo »Philosophie de

Tolstoj« ter vse ruske večje publikacije o Tolstoju (Bobrov, Bulgakov, Kozlov in drugi). Razdelba knjige je sledeča: Uvod. Univerzalna slovitost Tolstojeva (XVII. — XIX.). I. del. Grofa L. N. Tolstoja življenje in dela: 1. poglavje: Mladost in vseučiliška leta. (3 — 15). 2. poglavje: Vojaška in popotna leta. Literarno in praktično delovanje. Oženitev in rodovinska sreča. (16 — 32). 3. poglavje: Moralna kriza in perioda vernosti (33 — 44). 4. poglavje: Kritična doba (45 — 60). Tolstojevo novo življenje. Literarno in praktično delovanje. Izobčenje (61 do 86). II. del: Svetovno naziranje Tolstojevo. 1. poglavje: Verska filozofija (89 do 109). 2. poglavje: Etika Tolstojeva (110 — 112), in sicer: Življenski ideal (112 — 115). Nauk o življenju, Tolstojev altruizem (115 — 129). Nauk o pravu (129 — 137). Nauk o lasti (137 — 146). Nauk o državi (146 — 155). Program in gela in novo stanje (155 do 172). Tolstojeva pedagog. in šola v Jasni Poljani (173 — 189). III. del: Razvoj Tolstojevega svetovnega naziranja (193 — 229). IV. del: Kritika Tolstojevih nazorov (233 — 248). Vsebina je bogata, kakor vidimo. Ko jameš delo prebirati, se ti odpre veliki svet, gigantska misel, ki z delno resničnostjo vsebuje usodne zmote. Čudoviti življenski ideal se ti razgrne pred očmi, čudna zmes napolkrščanske askeze in socialnega revolucionarstva, Rosseaujevega oboževanja natore in Schopenhauerjevega pesimizma. IV. del: Kritika Tolstojevih naukov je lapidarnokrata, toda vsak stavek takorekoč delo zase. Po pravici povdarja pisatelj, kako se križata v Tolstojem naziranju monizem s pesimizmom. Kako je pisatelj globoko in temeljito obdelal svoj snov, pričā n. pr. tudi to, da je raziskal, kakšne nazore ima Tolstoj o spoznavnoteoretičnih in logičnih problemih (str. 195 uq).

Y. Knjigo »L. N. Tolstois Leben und Werke« dičijo štiri podobe. Stane 6 K 60 h. Dobi se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

* Ars Sacra. Blätter heiliger Kunst mit begleitenden Worten von Jos. Bernhart. München 1908. Izšla je zbirka krasnih reprodukcij religioznih umetnin. Slike so sledeče: Fra Filippo Lippi (1406 — 1469): Oznanenje, Führich (1800 — 1867): Potovanje Marije v gorovje, Gherardo delle notti (1590 — 1656): Rojstvo Kristusovo, Schraudolph (1808 do 1879): Češčenje treh kraljev, Reni (1575 do 1642): Krst Jezusov, Gerard David (1450 do 1523): Svatba v Kani, Raffael (1483 — 1520): Čudoviti ribji lov, Bilivert (1576 — 1644): Jezus in Samaričanka, Perugino (1446 do 1523): Predaja ključev, Raffael: Povzdignjenje, Rubens (1577 — 1640): Vzbuditev Lazarja, Reni: Ecce homo, Tiepolo (1692 do 1769): Kristus nese križ, Velazques (1599 do 1660): Križani, Fra Bartolomeo (1475 — 1517): Snemanje iz križa, Guercino (1591 — 1666): Neverni Tomaž, Van Eyck (1366 do 1426): Češčenje jagnjeta, Raffael: Disputa, Cima de Conegliano (1460 do 1516): Učeci Kristus, Dürer (1471 — 1528): Vsi svetniki. — Zbirka dovršenih reprodukcij najdovršnejših umotvorov klasične religiozne umetnosti je silno cena. Stane 3 K. Ker je poleg vsake slike globokozamišljen religiozen tekst, bo posebno tudi duhovnik segel po tej zbirki kakor tudi lajik, ki se zanima za umetnost. Dobi se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

* Bosnische Tagebuch. Von Bernard Wiemann. München 1908. Knjiga ima več lepih slik. Dobi se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani. Stane 5 K 40 h.

Dr. Ernest Kramer.

Dne 23. decembra minolega leta sn.o materi zemlji izročili truplo moža, ki je celo svoje življenje posvetil izključno znanosti, moža, ki je bil v javnem političnem življenju docela nepoznan, katerega so pa znanstveni krogi visoko cenili, ne samo v naši ožji domovini, temveč tudi izven Avstrije. Sicer smo se v tem listu že ob njegovih smrti pokojnika kratko spominjali, toda ker o njegovem znanstvenem delovanju ni prišlo toliko v javnost, kakor bi bil pokojnik zaslužil, upamo, da bomo njegovim znancom in prijateljem ugodili, ako podamo o njem kratek životopis in poročamo nekoliko obširneje o njegovem literarnem in znanstvenem delovanju.

Pokojnik je bil rojen v Škofji Loki dne 4. februarja 1854. Po dovršenih ljudskih šolah je obiskoval tedanjo spodnjo gimnazijo v Kranju, prestopil pa potem v Ljubljani v višjo realko, kjer je maturo dovršil z odličnim uspehom. V Teschenu je obiskoval kmetijsko akademijo in tri letnike dovršil v dveh letih. Kakor marsikatere mu mladeniču, je tudi njemu vojaška služba ovirala nadaljne študije, moral je dostati enoletno vojaško službo in postal častnik v rezervi. Čutil je, da mu še nekaj manjka, zato je spopolnil svoje vednosti v latinščini in grščini ter dovršil naslednje leto v Kraljevcu še maturo za gimnazijo ter se podal na višjo kmetijsko šolo na Dunaju (Hochschule für Bodenkultur). Komaj pa je dovršil tri semestre, je moral iti v Gorico na kmetijsko šolo začasno kot suplent, da nadomestuje tamkaj ravnokar umrlega učitelja. Bil je v Gorici le tri mesece in pol, ko je izbruhnila vojna v Bosni in Hercegovini. Prideljen kot rezervni

Delniška družba „ZDRUŽENIH PIVOVAREN“ Žalec in Laško

— priporoča svoje izborno pivo. — Specialiteta: „Salvator“ (črno pivo a la monakovsko). —

Zaloga Spodnja Šiška (telefon št 187).

— Pošiljate na dom sprejema restavracije „Narodnega Doma“ g. Kržišnik (Telefon št. 82.) —

častnik 69. pešpolku, se je tudi on udeležil bojev v Hercegovini, bil nekaj časa poveljnik trdnjave Ljubuška. Šaljivo je rad pripovedoval, kako je otel vojno blagajno, da jo niso zalotili Turki in za to žel laskavo priznanje. Kot spomin na svojo vojaško službo je imel tudi vojno in jubilejno medaljo. V Hercegovini si je pa žal, nakopal tudi bolezen, katere se ni nikdar več do cela iznebil in katera je bržčas tudi pripomogla k njegovi rani smrti. Ko se je vrnil iz Bosne, je nadaljeval in dovršil svoje študije na višji kmetijski šoli na Dunaju in bil ondi skozi eno leto asistent na kemičnem preizkuševališču.

Leta 1882. je prišel kot potovalni učitelj v Ljubljano, pa kmalu bil premeščen v Trst in pozneje postal vodja kmetijske šole v Gorici. Kot vodja je dovršil rigorozno in dobil doktorski diplom. Vsled njegove izredne nadarjenosti in sposobnosti so ga vabili, da ostane kot docent na graški univerzi. Predaval je ondi dve leti kemijo in fiziologijo.

Leta 1894. je postal vodja kemičnega preizkuševališča v Celovcu in štiri leta pozneje, ko se je v Ljubljani ustanovil enaki zavod, se je preselil v svojo ožjo domovino in vodil z neutrudljivo neumornostjo tukajšnjo kemično preizkuševališče.

Žal, da mu ni bilo usojeno dalj časa na tem mestu delovati. Bojehal je že dalj časa, lanko poletje je pa tako hudo obolel, da je moral svoje delovanje ustaviti in šel na dopust na Gorenjsko, v trdni nadi, da se mu v svežem planinskem zraku zdravje zopet okrepi. Toda njegovi dnevi so bili že šteti. Povrnil se je na jesen zopet nazaj v Ljubljano, bolezen je postajala čedalje hujša in dne 21. decembra je zatisnil blagi pokojnik spravljen z Bogom, za vselej trudne oči.

Pokojnik je bil mož blagega srca, nikdar se ni čulo o njem, da bi bil komu kaj žalega storil. Zaradi svojega zdravega humorja je bil v vsaki družbi dobrodošel tovariš, ki je pa jako rad tudi v družbi razpravljal znanstvena vprašanja in dajal dobre nasvete. Kako je bil on pri deželnem kemičnem preizkuševališču na svojem mestu, se razvidi iz njegovega delovanja. Že precej prvo leto je bilo vpisanih v preiskavo 419 predmetov, leta 1901 pa 453, kjer je bilo čez 2200 posamičnih določil potrebnih. To število je vedno rastle, leta 1905. je bilo treba 2039 predmetov in leta 1906. 1736 predmetov preiskati. Ako pogledamo vsakoletna poročila, tedaj vidimo, da so se ta preiskavanja raztezala na najrazličnejše predmete: semena, gnojila, prsti, razna živila, vino, žganje, moka, mleka, raznovrstnih kolonijalnih živil itd. Preiskanih je bilo do 185 raznih voda in studencev iz vseh krajev dežele.

Jako obsežno je bilo tudi pokojnikovo literarno delovanje, katero je obsegalo razna, v njegovo stroko spadajoča znanstvena vprašanja. Kot asistent na Dunaju in docent v Gradcu je strogo znanstvena vprašanja pisal večinoma v nemščini. V Ljubljani je pisal razun nemške knjige: »Das Laibacher Moor«, katera je bila izdana po naročilu c. kr. ministrstva in namenjena za širše kroge, izključno slovensko. Tu sledi kratek pregled njegovih spisov.

1. Praktičen navod o cepljenju sadnega drevja. — Trst 1885.
2. 1886 redigira »Gospodarski list« (glasilo c. kr. kmetijskega društva v Gorici) ter priobčuje v njem več strokovnih razprav.
3. Kmetijsko berilo za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk. — Trst 1887.
4. O klasifikaciji lozinih odlika s osemi-

tim osvrtnom na hrvatske. — Zagreb 1888.

5. Studien über die schleimige Gährung. (Aus den Sitzungsberichten der kais. Akademie der Wissenschaften in Wien). Wien 1889 Tempky. — (Doctordissertation.)
6. »Bos priscus Boj.« i njegovo odnošenje napram nekkih drugih bovida. — Preštampano iz XCV. knjige Rada jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. — Zagreb 1889. Tisak dioničke tiskare. Iztotako:
7. Izraživanje o postanku »terre rosse«.
8. Izraživanje o djelovanju vinske glijvice na vino. (Napose štampano iz »Glasnika hrvatskega naravoslovnega društva«). Zagreb 1889.
9. Da li je moguće Kras šumom zasadi? — Zagreb 1889.
10. 1889 razne razprave v »Wiener Landwirtschaftliche Zeitung«, »Allgemeine Weinzeitung«, »Österr. Landwirtschaftliches Wochenblatt« itd.
11. Beiträge zur Bodenkunde des Karstes. — Separatabdruck aus: »Centralblatt für das gesamte Forstwesen. (Januarheft 1890). Wien. — Selbstverlag.
12. »Bakteriologische Untersuchungen über das Umschlagen des Weines«. — Sonderabdruck aus »Die landwirtschaftlichen Versuchstationen«. — Berlin 1890.
13. Die Bakteriologie (in ihrer Beziehung zur Landwirtschaft und den landwirtschaftlichen Gewerben). Zwei Teile. Wien 1890 in 1892. C. Gerolds Sohn. — Prevedba v italijanščino. Dr. Carlo la Marca. 1892 u. 94. — Knjiga »Die Bakteriologie« je epohalnega pomena. Bila je to prva knjiga te vrste, katera se ozira na delovanje bakterij v kmetijstvu in z njim sorodnih ozirih. Tej enake knjige dotlej sploh ni bilo v slovstvu. Lahko si mislimo, koliko duševnega napora in trudapolnih raziskavanj je bilo treba, da je pokojnik to knjigo večinoma na podlagi lastnih izkušenj sestavil. Vsled tega dela je zaslovelo njegovo ime izven avstrijskih dežela.
14. Über die Bedeutung und Anwendung künstlicher Düngemittel. — Vortrag, gehalten 1891 in Cilli.
15. 1891/92 je izdal in uredil en letnik »Österreichisches Landwirtschaftliches Centralblatt«. — Univ. Buchdruckerei Styria. Priobčil je v tem listu več razprav.
16. Wie bereitet man einen guten Most? Klagenfurt 1893.
17. Die Genussmittel aus dem Pflanzenreiche und ihre Verfälschung. — Musealvortrag, gehalten am 30. November 1894. (Separatabdruck aus der »Carinthia«.)
18. Die künstlichen Düngemittel und ihre Anwendung in der Landwirtschaft. — Klagenfurt 1894, Kleinmayr.
19. Preiskovanje vod za pitje in domačo vporabo na Kranjskem. — Ljubljana, 1905, Blasnika nasledniki.
20. Das Laibacher Moor (in naturwissenschaftlicher, kulturtechnischer und landwirtschaftlicher Beziehung). — Kleinmayr, Laibach 1905. — Jako zanimiva knjiga, ki brezdvomno najtemeljitejšo razpravlja o ljubljanskem barju. Vsebina se ozira najprvo na geološko obliko, na prazgodovinsko in zgodovinsko dobo, popis voda in rastlinstva na barju, razpravlja razne projekte glede izsuševanja in slednjič velikanski pomen in vrednost zemljišča, ako bi se isto zasiguralo proti

preplavljenju. Želeti bi bilo, da bi se knjiga čim preje prevedla v slovensko.

21. Izvestja društva v pospeševanje obdelovanja ljubljanskega barja. 1905. Blasnik in 1906 istotam.
22. Razne slovenske in nemške razprave v »Izvestja muzejskega društva«.

Zahtevajte „Slovenca“ v vseh gostilnah! — Zahtevajte „Slovenca“ na kolodvorih!

Naznanilo in priporočilo.

I. Juž.-štaj. kamnoseška industr. družba v Celju

naznanja, da je gospod Vincenc Čamernik izstopil iz njene službe in nima torej pravice za njo dela prevzeti in tudi ne denar kasirati.

60 3-2

Slavnemu p. n. občinstvu se najtopleje zahvalimo za dosedanjo naklonjenost in se priporočamo v nadaljni številni obisk. Posebno opozarjamo še radi izvršitve

cerkvenih del in raznovrstnih nagrobnih spomenikov katere dobavimo po najnižji ceni.

Z velespoštovanjem

Prva južnoštajerska kamnoseška industrijska družba v Celju.

Živinozdravnik Adolf Ribnikar

Je prezel v Ljubljani

vodstvo bolnice za živino.

kjer ordinira ob delavnikih od 9.—11. ure dopoldne.

Trgovina s klobuki in čevlji Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana, Stari trg šte. 10

priporoča svojo veliko zalogo najraznovrstnejših klobukov, cilindrov in čepov, kakor tudi najtrpežnejših čevljev.

2350 2

Podružnica i v Spljetu. i

Delniška glavnic: K 2.000.000. i i

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Stritarjeve ulice šte. 2

sprejema vloge na vložne knjižice in na žiro-račun proti 4 1/2% obrestim. Vloge na tekoči račun, koje ostanejo vsaj 60 dni naložene, obrestuje proti 8dnevni odpovedi s

5%.

Rentni davek od vlog na knjižice plača banka sama.

Podružnica i v Celovcu. i

Rezervni fond: K 200.000. i i i

Podružnice:

Menjalnična delniška družba 48 150 165

Najkulantnejši

Traga s menjalnicami: Graben 26, Mala ulica, Most ulice 17, Radon, Brno, Opatka Lopa, Celka Kamales, Moravski Kumburg, Šodling, Novi Jilka, Plana, Britava in Liberec.

Menjalnice na Dunaju:

I. Wollzeile 10, II. Taborsstrasse 4, III. Ungargasse 77 (vegal Konevaga), III. Laubengasse 27, IV. Wiedner Hauptstrasse 12, V. Schönbrunnenstrasse 20 s, VI. Gumpendorferstr. 22, VII. Mechtelstrasse 76, VIII. Lerchenfelderstrasse 132, IX. Alservstrasse 32, X. Favoritenerstrasse 29, XVIII. Währingerstrasse 22, XIX. Döblinger Hauptstr. 23, XIX. Hauptstrasse 22.

„MERCUR“

Dunaj, I. Wollzeile 10.

Šk. kapital K 20.000.000. Reser. zaklad K 2.500.000

nakup in prodaja vseh vrst rent, državnih papirjev, akcij, prioritet, zastavnic, srečk, deviz, valut in denarja.

Zamenjava in eskomptiranje izrebanih zastavnic in obligacij, srečk in kuponov.